
INFORMATIENOTA JEUGDHULP VOOR ONDERWIJSINTERNATEN

0 INHOUD

0	Inhoud.....	2
1	Algemene info.....	3
1.1	Opgroeien.....	3
1.2	Jeugdhulp	3
1.2.1	Brede instap	4
1.2.2	Probleemgebonden hulp	4
1.2.3	Jeugdhulp binnen Opgroeien.....	5
1.2.4	Andere vormen van ondersteuning.....	5
1.3	De afdeling Ondersteuningscentra Jeugdzorg en Sociale diensten Jeugdrechtbank	6
1.3.1	Werking OCJ	7
1.3.2	Werking SDJ	8
2	Concrete info voor onderwijsinternaten op basis van de drie pijlers	9
2.1	Vrijwillige hulp.....	9
2.2	Maatschappelijke noodzaak.....	10
2.2.1	Inschrijving/intake	10
2.2.2	Samenwerking	11
2.2.3	Duur van het verblijf op onderwijsinternaat	11
2.2.4	Financiële regeling	11
2.3	Gerechtelijke jeugdhulp	12
2.3.1	Inschrijving/intake	12
2.3.2	Samenwerking	13
2.3.3	Duur van het verblijf op onderwijsinternaat	13
2.3.4	Financiële regeling	13
3	Veel gestelde vragen	15
3.1	Kan een jeugdrechter een onderwijsinternaat verplichten tot opname?	15
3.2	Is het onderwijsinternaat verantwoordelijk voor het kind/de jongere in de weekends en vakantieperiodes?	15
3.3	Wat met de (definitieve/tijdelijke) uitsluiting van geplaatste jongeren?	15
3.4	Wat met uitgaanspermissies voor een geplaatste jongere?.....	16
3.5	Wat met jongeren die niet worden afgehaald of die onverwachts niet naar huis kunnen?	16
3.6	Wat houdt de aanvraag van een VIST-SA in en wie kan dat aanvragen?	16

1 ALGEMENE INFO

In dit onderdeel vind je algemene informatie over Opgroeien, Jeugdhulp en de afdeling Ondersteuningscentra Jeugdzorg en Sociale Diensten Jeugdrechtbank.

1.1 Opgroeien

Kind en Gezin, Jongerenwelzijn en een deel van het aanbod van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) vormen samen het agentschap: Opgroeien.

Het agentschap bundelt de krachten om zo veel mogelijk kansen te creëren voor alle kinderen en jongeren en hun gezinnen die in Vlaanderen en Brussel opgroeien. De dienstverlening gaat van preventieve gezinsondersteuning, kinderopvang, tot het Groeipakket, pleegzorg, adoptie, jeugdhulp en de aanpak van jongeren die delicten plegen. Agentschap Opgroeien kiest expliciet voor een geïntegreerde, multidisciplinaire aanpak en de samenwerking met heel wat partners. Zo worden gezinnen maximaal ondersteund.

In deze tekst gaan we verder in op de werking van jeugdhulp.

1.2 Jeugdhulp

De jeugdhulp in Vlaanderen is heel divers. Er zijn diensten waar een kind, jongere, gezin of context zelf naartoe kan stappen (de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp). Voor ander aanbod is een aanmelding nodig door een jeugdhulpaanbieder, soms ook via een specifieke aanmeldprocedure (de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp).

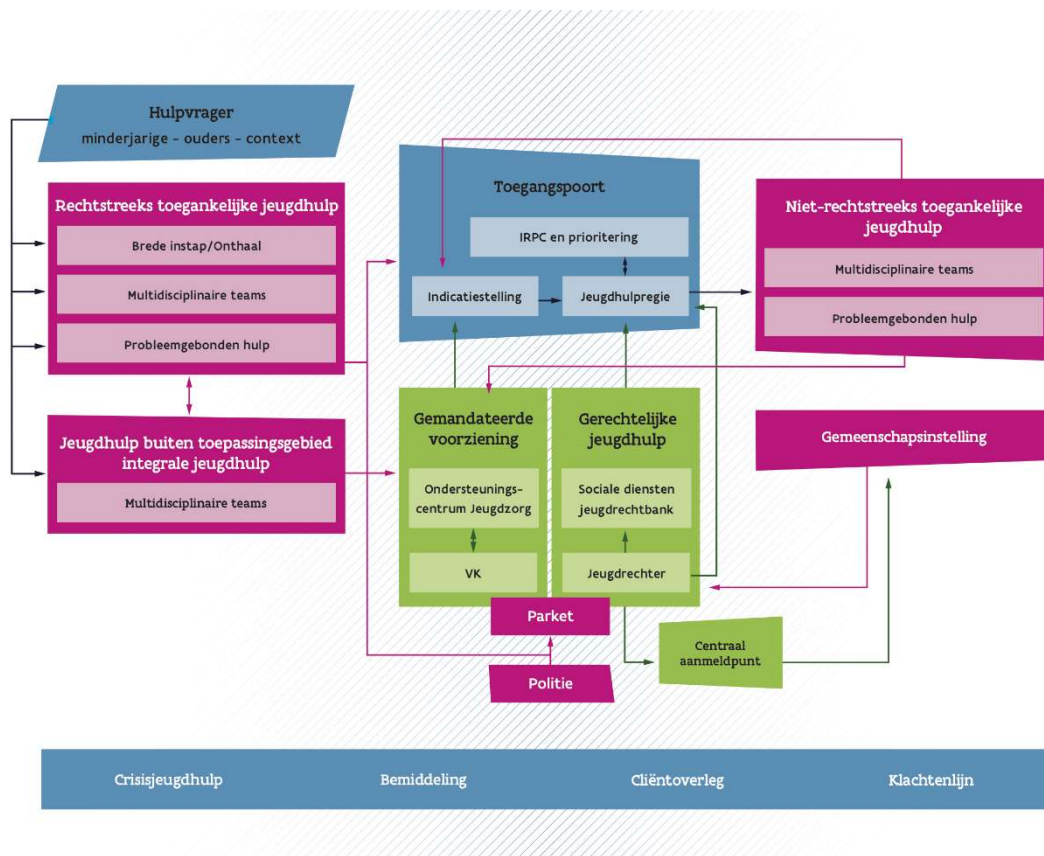
Ook de plaats waar de hulp of ondersteuning wordt aangeboden, kan variëren:

- Mobiel (aan huis);
- Ambulant (in een voorziening);
- Residentieel (in een voorziening, gekoppeld aan verblijf).

En verder zijn er nog verschillen op vlak van:

- Frequentie (bv. dagelijks, of één keer per week);
- Intensiteit (geeft het aantal contactmomenten per week weer);
- Duur (jeugdhulp kan kortdurend zijn, maar ook langdurig).

Deze kenmerken geven aan hoe zwaar of uitgebreid de jeugdhulp is.

Voor heel wat vragen, noden of problemen rond opgroeien en opvoeden, volstaat eenvoudig advies. Meestal kan men daarvoor terecht bij iemand uit de directe omgeving: een ouder, een buurvrouw, een oom, een leerkracht ... Maar soms volstaat dat niet, of is er niet meteen iemand te vinden bij wie men terecht kan.

1.2.1 Brede instap

Dan staat de brede instap klaar. Dat zijn diensten die heel laagdrempelig zijn. Men kan daar dus meteen terecht voor informatie of advies, nl. een inloopteam of consultatiebureau Kind en Gezin (Opgroeien), een centrum leerlingenbegeleiding (CLB), een centrum algemeen welzijnswerk (CAW) of een jongerenadviescentrum (JAC). Zij zoeken samen met kind, jongere en ouders uit wat er aan de hand is en kiezen gezamenlijk een passende oplossing.

Soms volstaat een eenvoudig advies of kortdurende hulp. Is er meer specifieke ondersteuning nodig? Dan wordt met veel zorg doorverwezen naar een gespecialiseerde dienst.

1.2.2 Probleemgebonden hulp

Die gespecialiseerde dienst kan de probleemgebonden hulp zijn. Deze is ook rechtstreeks toegankelijk maar werkt rond heel specifieke problemen of noden.

Probleemgebonden hulp wordt geboden door:

- Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB);
- Centra geestelijke gezondheidszorg (CGG);

- Diensten thuisbegeleiding VAPH;
- Diensten ondersteuningsplan DOP (VAPH);
- Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG, Opgroeien);
- Organisaties voor bijzondere jeugdzorg (OVBJ, Opgroeien, 1G1P).

1.2.3 Jeugdhulp binnen Opgroeien

Soms krijgen kinderen, jongeren of ouders te maken met situaties die ze niet de baas kunnen en waar de brede instap of probleemgebonden hulp onvoldoende antwoord kunnen bieden. Bij ernstige of langdurige problemen en noden kunnen ze in contact komen met de jeugdhulp via verschillende kanalen:

- Jongeren en hun ouders kloppen rechtstreeks aan bij een specifieke dienst of organisatie voor begeleiding en ondersteuning.
- De intersectorale toegangspoort regelt de toegang tot intensieve en ingrijpende vormen van jeugdhulp. Deze hulpvormen zijn niet-rechtstreeks toegankelijk. De intersectorale toegangspoort onderzoekt welke hulpvorm het meest aangewezen is en zoekt uit wie de hulpverlening effectief kan uitvoeren. De aanmelding verloopt via een hulpverlener.
- Is er sprake van een verontrustende situatie en loopt de hulp vast of wordt deze niet aanvaard? Dan kan een gemandateerde voorziening (ondersteuningscentrum jeugdzorg of vertrouwenscentrum kindermishandeling) de hulpverlening mee opvolgen of nieuwe hulp opstarten. Dan is sprake van maatschappelijke noodzaak.
- Jongeren die een delict hebben gepleegd of bij wie vrijwillige hulp niet meer kan in een zwaar problematische leefsituatie, kunnen doorverwezen worden naar de jeugdrechtbank. Een consulent van de sociale dienst jeugdrechtbank zal de situatie van de jongere onderzoeken. Op basis van dat onderzoek beslist de jeugdrechter wat er het best met de jongere gebeurt. De consulent volgt de uitvoering van de beslissing van de jeugdrechter op.
- De jeugdrechter kan een jongere die een delict heeft gepleegd of hiervan wordt verdacht, plaatsen in een publieke jeugdinstitution.
- Bij een onverwachte crisis staat een netwerk van diensten klaar.
- Als de hulpverlening moeilijk verloopt, kunnen onder meer cliëntoverleg en bemiddeling een uitweg bieden. Deze moeten bijdragen aan een jeugdhulp zonder breken.

De voorzieningen en projecten in de jeugdhulp worden erkend en gesubsidieerd door Opgroeien. Ze organiseren hulpverlening – residentieel, ambulant of mobiel – voor kinderen en jongeren met een ondersteuningsnood of in problematische leefsituaties. Het agentschap staat ook in voor de organisatie van de pleegzorg.

1.2.4 Andere vormen van ondersteuning

Er zijn ook nog vormen van jeugdhulp die buiten het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp valt. Hierbij gaat het vooral om kinder- en jeugdpsychiatrie, drugshulpverlening, ...

Daarnaast is er ander aanbod dat maatschappelijk ook een zeer grote meerwaarde heeft in de ondersteuning van kinderen, jongeren en hun gezinnen, zoals de onderwijsinternaten.

Binnen de jeugdhulp maken we ook een onderscheid tussen:

1.3 De afdeling Ondersteuningscentra Jeugdzorg en Sociale diensten Jeugdrechtbank

Deze vallen ook onder Opgroeien en hebben het maatschappelijk mandaat om tussen te komen in verontrustende situaties. De maatschappelijke noodzaak van hulp staat altijd in functie van de ontplooiingskansen en de veiligheid van de minderjarige. Het gaat niet over de vraag of hulp nodig is tout court, maar of hulp noodzakelijk is om de ontplooiingskansen en veiligheid van de jongere te waarborgen door een overheidsinterventie.

Centraal aandachtspunt is de veiligheid van het kind of de jongere. Dat gaat om meer dan alleen de onmiddellijke fysieke veiligheid. Veiligheid verwijst naar de minimale voorwaarden waaronder een minderjarige gezond en wel, in welzijn, kan ontwikkelen. Veiligheid kent bovendien verschillende gradaties. Het behoort tot de opdracht van OCJ en SDJ om de ontplooiingskansen en veiligheid van een minderjarige te waarborgen en hem te beschermen tegen toekomstige onveiligheid.

De consulent OCJ of SDJ heeft vanuit zijn maatschappelijke mandaat een specifieke rol:

- Hij brengt het maatschappelijk perspectief binnen;
- Hij wil de minderjarige en zijn gezin engageren om samen op weg te gaan.

De consulenten komen vaak tussen waar anderen niet meer verder kunnen. Ze creëren hoop en kansen voor een toekomst, ook in risicovolle situaties. Hiervoor zetten ze volop hun expertise, deskundigheid en maatschappelijk engagement in. De consulenten werken samen met de kinderen, jongeren en hun gezinnen, betrekken en mobiliseren hun netwerk en schakelen - indien nodig - professionele hulp in. Dit alles gebeurt op een oplossings- en toekomstgerichte manier.

De minderjarige, ouders, opvoedingsverantwoordelijken en netwerk zijn actieve gesprekspartners: er wordt met hen in gesprek gegaan. Zo worden ze betrokken, gehoord en erkend in het traject. Kinderen, jongeren en ouders hebben medezeggenschap. Ze ervaren een samen op weg zijn. Open verslaggeving speelt daarbij een

belangrijke rol. Dat geeft de minderjarige en zijn ouders zicht op het dossier en op de informatie-uitwisseling met andere betrokkenen. Ze ervaren dat er, met respect voor hen en in begrijpbare taal voor het gezin, samen gezocht wordt naar woorden en betekenisgeving.

Jongeren en ouders zijn ook betrokken in het beslissingsproces. Ze begrijpen waarom de consulent bezorgd is en waarom bepaalde beslissingen zijn genomen, ook beslissingen waarmee ze niet onmiddellijk akkoord gaan. De doelstellingen zijn duidelijk. De jongere en ouders ervaren openheid doorheen het traject. Ze krijgen de hulp die - zo goed mogelijk - aansluit bij wat ze nodig hebben.

De rol en positie van de afdeling en dus het werkveld van de consulenten wordt mogelijk gemaakt, maar ook begrensd, door het decreet Integrale jeugdhulp en het decreet Jeugddelinquentierecht.

De keuze voor het oplossingsgericht werken en de implementatie van Signs of Safety maken duidelijk hoe de afdeling zijn maatschappelijk mandaat wil benaderen en methodisch waarmaken. Deze keuze vraagt een andere manier van werken en vooral een andere manier van denken. Het aangaan van een constructieve werkrelatie met jongeren, ouders en netwerk, maakt het verschil. De consulenten nemen niet over, zij beschouwen hen als actieve partners in het traject. Binnen het maatschappelijk mandaat wordt ingezet op en aangesloten bij de aanwezige krachten, al ligt de focus wel op het veilig opgroeien van de minderjarige. Jeugdhulp is slechts een hoofdstuk in het leven van de kinderen, jongeren en gezinnen. Om duurzame veiligheid te kunnen installeren voor kinderen en jongeren, is de kracht van een netwerk onontbeerlijk. Dat alleen kan zorgen voor veiligheid en welzijn op langere termijn. Zo krijgt 'jeugdbescherming' een andere, meer krachtgerichte, empowerende, oplossingsgerichte en toekomstgerichte invulling.

1.3.1 Werking OCJ

Hulpverleners zoeken zo veel mogelijk naar oplossingen in de vrijwillige – buitengerechtelijke – hulpverlening. Soms lukt dat niet en blijkt de situatie zo onveilig of bedreigend voor een minderjarige dat de hulpverlener het als zijn plicht ziet om op te treden. Wanneer de hulp in het kader van die verontrusting vastloopt of niet aanvaard wordt, kan de hulpverlener terecht bij een gemandateerde voorziening. In Vlaanderen zijn er twee gemandateerde voorzieningen:

- De ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ): deze maken deel uit van Opgroeien;
- De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK): deze worden gesubsidieerd door Opgroeien.

Ook de jongere zelf, zijn ouders en zijn vertrouwenspersoon kunnen rechtstreeks aanmelden. Wel gaan ze best eerst langs bij een algemene dienst, zoals het centrum voor leerlingenbegeleiding CLB van de school van de interne, jongerenadviescentrum (JAC), ...

Het OCJ en de VK onderzoeken of het in verontrustende situaties nodig is om van overheidswege hulp op te starten of verder te zetten. Hierbij wordt gesproken over maatschappelijke noodzaak (de samenleving vindt het nodig om tussenbeide te komen).

Voor wie?

Voor kinderen, jongeren en ouders in verontrustende situaties, bij wie de vrijwillige hulpverlening moeilijk loopt of zelfs niet mogelijk blijkt.

Hoe?

Meestal meldt een hulpverlener een gezin aan door middel van een motivatiedocument. De minderjarige, zijn ouders, zijn vertrouwenspersoon of een dienstverlener buiten de jeugdhulp kunnen persoonlijk, schriftelijk, telefonisch ... aanmelden.

Het ondersteuningscentrum jeugdzorg gaat eerst na of er voldoende aanwijzingen zijn dat hulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is.

Het OCJ heeft vier kerntaken:

- Advies geven aan hulpverleners (consult);
- Onderzoeken en beslissen of tussenkomst door de overheid noodzakelijk is voor de veiligheid of ontwikkeling van een kind of jongere (maatschappelijke noodzaak);
- Hulpverlening opstarten of lopende hulpverlening mee opvolgen (na beslissing maatschappelijke noodzaak);
- Doorverwijzen naar het parket als gerechtelijke jeugdhulp nodig is.

De taken van het OCJ worden uitgevoerd door consulenten. Elke consulent volgt de situatie van een aantal jongeren persoonlijk op. Beslissingen worden evenwel altijd genomen door het hele team van consulenten binnen het OCJ. Deze gedeelde besluitvorming zorgt ervoor dat de hulpverlening die een jongere krijgt, niet afhangt van de mening van één persoon.

Zolang de hulp via het OCJ loopt, is het nog altijd vrijwillige jeugdhulp, dus met het akkoord van de jongere en zijn ouders. Maar een jongere of ouder kan niet zomaar beslissen om de hulp te veranderen of stop te zetten. Daarover wordt samen beslist in onderling overleg.

Het OCJ heeft geen eigen hulpaanbod. Jeugdhulp is ofwel rechtstreeks toegankelijk (bv. via het jongerenadviescentrum JAC, centrum voor leerlingenbegeleiding CLB, een psycholoog...) ofwel via de intersectorale toegangspoort. Bij het OCJ verandert niets aan het soort van hulp dat verkrijgbaar is. Er is ook geen hulpverlening die enkel via het OCJ verkrijgbaar is. Het verschil zit er vooral in dat er bij het OCJ een consulent is die de hulpverlening mee opvolgt.

1.3.2 Werking SDJ

Gerechtelijke hulpverlening is jeugdhulpverlening die door een jeugdrechter wordt opgelegd. Deze bepaalt welke hulpverlening aangewezen is en hoelang deze zal duren. Hij wordt daarin bijgestaan door de sociale dienst jeugdrechtsbank (SDJ).

Deze dienst heeft diverse opdrachten:

- SDJ doet in opdracht van de rechter een maatschappelijk onderzoek.
- Geeft advies aan de jeugdrechter.
- De jeugdrechter legt een maatregel op.
- SDJ zorgt ervoor dat de opgelegde maatregelen kunnen worden uitgevoerd, volgt de hulpverlening op en rapporteert aan de jeugdrechter.

Een kind of jongere komt in de gedwongen hulpverlening terecht wanneer:

- Hij een delict heeft gepleegd;

- Hij zich in een verontrustende opvoedingssituatie bevindt én hulp op vrijwillige basis niet mogelijk is. Een minderjarige kan dus ook te maken krijgen met gedwongen hulpverlening als hij geen delict heeft gepleegd;
- Er zich een acute crisissituatie voordoet waarbij meteen moet worden ingegrepen. Dan spreken we over hoogdringende maatregelen.

Hoe?

De jeugdrechter geeft de sociale dienst jeugdrechtbank (SDJ) opdracht om een maatschappelijk onderzoek te voeren. Elk dossier wordt aan een consulent toegewezen. De SDJ bestaat uit een team van consultants onder leiding van een teamverantwoordelijke. Belangrijke beslissingen in een dossier worden voorgelegd aan en besproken met het hele team. Die gedeelde besluitvorming zorgt ervoor dat de hulpverlening die een jongere krijgt, niet afhangt van de mening van één persoon.

Na grondig onderzoek geeft de SDJ een advies aan de jeugdrechter over het meest wenselijke traject binnen de jeugdhulp. Vervolgens legt de jeugdrechter een (jeugdhulp)maatregel op. Daarna zorgt de SDJ er mee voor dat de maatregel wordt uitgevoerd. De SDJ is enkel toegankelijk via gerechtelijke weg. Het zijn het parket en de jeugdrechter die een dossier voor onderzoek en opvolging toevertrouwen aan de SDJ. Dit maakt deel uit van de zogenaamde niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp.

2 CONCRETE INFO VOOR ONDERWIJSINTERNATEN OP BASIS VAN DE DRIE PIJLERS

2.1 Vrijwillige hulp

Dit zijn kinderen, jongeren en ouders die zelf de beslissing nemen om hulp in te schakelen. Zij kunnen aankloppen bij de brede instap, probleemgebonden hulp of jeugdhulp (zie voor meer info in het algemene luik). Bij deze situaties is er geen sprake van de betrokkenheid van een consulent OCJ of SDJ. Wanneer een kind of een jongere aangemeld wordt bij een onderwijsinternaat door een hulpverlener binnen het vrijwillige

kader, is die persoon jullie contactpersoon. Mogelijke contactpersonen binnen de vrijwillige hulpverlening zijn: CLB van de school van de interne, CGG, Pleegzorg, jeugdhulpverleners, JAC, ...

Indien ouders/context nood hebben aan financiële ondersteuning, kan een aanvraag tot Specifieke Actie (SA) ingediend worden bij de toegangspoort door de contactpersoon-aanmelder. Ook een betrokken hulpverlener binnen de vrijwilligheid kan dus een VIST-SA aanvragen (meer info over VIST-SA zie veel gestelde vragen).

2.2 Maatschappelijke noodzaak

Wanneer er sprake is van maatschappelijke noodzaak zal het kind of de jongere opgevolgd worden door een gemandateerde voorziening (OCJ/VK). Wanneer het OCJ en/of VK betrokken is, is er sprake van vrijwillige hulpverlening en is er altijd een akkoord van de jongere en zijn ouders nodig. Maar een jongere of ouder kan niet zomaar beslissen om de hulp te veranderen of stop te zetten. Daarover wordt samen beslist in onderling overleg met de betrokken consulent. De consulent van het OCJ is dus in dit geval de aanmelder en jullie contactpersoon.

Voor inschrijving van de kinderen en jongeren in het onderwijsinternaat, gebeurt er een grondige analyse van de ondersteuningsnoden en zorgvragen om in te schatten over welk traject het gaat:

- **Traject 1:** Er is geen extra ondersteuning nodig. Alleen het gedeelte afsprakenkader van het AKOP wordt ingevuld.
- **Traject 2:** Extra ondersteuning is nodig met externe actoren. Dit wordt vastgelegd in een afsprakenkader en ondersteuningsplan.
- **Traject 3:** Er is een hoge ondersteuningsnood, waarbij het onderwijsinternaat tijdelijk kan fungeren als verblijfplaats in afwachting van meer geschikte zorg. Dit wordt vastgelegd in een afsprakenkader en ondersteuningsplan

2.2.1 Inschrijving/intake

Voor alle kinderen en jongeren die in het kader van jeugdhulpverlening in een onderwijsinternaat verblijven, wordt een afsprakenkader en ondersteuningsplan opgesteld. Voor de kinderen en jongeren in traject 1, is het voldoende om dit te beperken tot het afsprakenkader.

Het afsprakenkader bevat minimaal volgende elementen:

- de gegevens van de contactpersonen van het onderwijsinternaat;
- de gegevens van de ouders;
- de gegevens van de consulent;
- de zorgen, krachten en doelen van de jongere en het onderwijsinternaat die worden gekaderd in de context van de jongere en het onderwijsinternaat;
- de samenwerkingsafspraken, met inbegrip van financiële afspraken;
- de afspraken over de opvolging van de jongere;
- het verloop van het verblijf in het onderwijsinternaat, met aandacht voor de weekend- en vakantieregeling buiten het onderwijsinternaat;
- de afspraken in geval van een eventuele evolutie in zorgvraag;
- de evaluatiemomenten.

Het ondersteuningsplan omvat minimaal de volgende elementen:

- de geboden ondersteuning op maat van de jongere, zijn context of zijn gezin en het onderwijsinternaat vanuit een of meer jeugdhulpaanbieders door de inzet van personeel en middelen;
- de samenwerkingsafspraken op gezins- en sociaal netwerkniveau;
- de afspraken over de regie van het ondersteuningsplan;
- de afspraken over de uitstroom;
- de afspraken over evaluatie en contactmomenten.

Het afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt (digitaal) ondertekend door de jongere, de ouders, het onderwijsinternaat en de betrokken jeugdhulpaanbieders.

2.2.2 Samenwerking

Het onderwijsinternaat is een belangrijk deel van de leefwereld van het kind of de jongere die er verblijft. Het is dan ook in het belang van het kind of de jongere dat het onderwijsinternaat goed communiceert en overlegt met de consulent en de ouders. Dat impliceert dat ook incidenten, genomen tuchtmaatregelen en zorgen gemeld worden aan de consulent en de ouders en dat er altijd in onderling overleg bekeken wordt wat het kind of de jongere nodig heeft. Het gezamenlijk doel is echter om ervoor te zorgen dat het kind of de jongere veilig, geliefd en omringd kan opgroeien.

2.2.3 Duur van het verblijf op onderwijsinternaat

Hoelang een kind of een jongere op het onderwijsinternaat zal verblijven, is geval per geval te bekijken en wordt bepaald door wat het kind, de jongere of de context nodig heeft. Wel wordt er altijd met de ouders en de jongere afgesproken welke termijn men voor ogen heeft en wanneer er geëvalueerd wordt. De consulent van een OCJ zal het verloop van het verblijf sowieso om de zes maanden evalueren aangezien dit decretaal zo bepaald is. Er wordt wel getracht om maximaal mogelijk stabiliteit en continuïteit te creëren, en al te moeilijke veranderingen in een schooljaar te vermijden.

2.2.4 Financiële regeling

Wanneer kind of jongere op onderwijsinternaat verblijft en wordt opgevolgd door het OCJ kan er geen sprake zijn van een plaatsing met kosten voor de subsidiërende overheid. Er zal dan ook geen impact zijn op het Groeipakket en de ouders dienen het onderwijsinternaat te bekostigen.

Indien ouders/context nood hebben aan financiële ondersteuning, kan een aanvraag tot Specifieke Actie (SA) ingediend worden bij de toegangspoort. Er is er geen impact op het Groeipakket aangezien het gaat over een ondersteunende maatregel. Met de specifieke actie kunnen diverse ondersteunende tegemoetkomingen gefinancierd worden. Er wordt altijd een budget aan gekoppeld. Wanneer de dienstverlening duurder is dan dat budget, is het restbedrag voor rekening van het kind/jongere en zijn ouders.

De dienstverlener moet de gemaakte kosten bewijzen om vergoed te worden. De dienstverlener maakt een factuur op voor de gemaakte kosten. De factuur moet gericht zijn aan het Fonds Jongerenwelzijn en wordt bezorgd aan de toegangspoort die de beslissing over de specifieke actie nam. De toegangspoort kijkt na of de gemaakte kosten overeenkomen met de beslissing. Na goedkeuring van de factuur door de toegangspoort wordt de factuur uitbetaald. Facturen worden tijdig overgemaakt, per brief of per e-mail, en uiterlijk binnen

het kwartaal volgend op het kwartaal waarin de kosten gemaakt werden. Wijzigingen worden onmiddellijk doorgegeven aan het team jeugdhulpregie.

De factuur vermeldt minimaal volgende zaken:

- De naam en eventueel geboortedatum van de minderjarige waarvoor de specifieke actie wordt ingezet.
- De omschrijving van de gemaakte kosten.
- Het bedrag.
- De periode waarin de kosten gemaakt werden.
- De naam van de facturerende dienstverlener, hun KBO-nummer en een contactpersoon binnen de organisatie.

Voor meer info over VIST-SA zie veel gestelde vragen.

2.3 Gerechtelijke jeugdhulp

Wanneer er sprake is van gerechtelijke hulp zal het kind of de jongere opgevolgd worden door de sociale dienst jeugdrechtsbank en is het de jeugdrechter die de beslissingen neemt en een maatregel oplegt. Dit gebeurt uiteraard zoveel mogelijk in overleg met het kind of de jongere en zijn ouders, maar het is de jeugdrechter die de eindbeslissing heeft. De consulent SDJ is dus de aanmelder en jullie contactpersoon bij vragen.

Voor inschrijving van de kinderen en jongeren in het onderwijsinternaat, gebeurt er een grondige analyse van de ondersteuningsnoden en zorgvragen om in te schatten over welk het gaat:

- **Traject 1:** Er is geen extra ondersteuning nodig. Alleen het gedeelte afsprakenkader van het AKOP wordt ingevuld.
- **Traject 2:** Extra ondersteuning is nodig met externe actoren. Dit wordt vastgelegd in een afsprakenkader en ondersteuningsplan.
- **Traject 3:** Er is een hoge ondersteuningsnood, waarbij het onderwijsinternaat tijdelijk kan fungeren als verblijfplaats in afwachting van meer geschikte zorg. Dit wordt vastgelegd in een afsprakenkader en ondersteuningsplan

2.3.1 Inschrijving/intake

Voor alle kinderen en jongeren die in het kader van jeugdhulpverlening in een onderwijsinternaat verblijven, wordt een afsprakenkader en ondersteuningsplan opgesteld. Voor de kinderen en jongeren in traject 1, is het voldoende om dit te beperken tot het afsprakenkader.

Het afsprakenkader bevat minimaal volgende elementen:

- de gegevens van de contactpersonen van het onderwijsinternaat;
- de gegevens van de ouders;
- de gegevens van de consulent;
- de zorgen, krachten en doelen van de jongere en het onderwijsinternaat die worden gekaderd in de context van de jongere en het onderwijsinternaat;
- de samenwerkingsafspraken, met inbegrip van financiële afspraken;

- de afspraken over de opvolging van de jongere;
- het verloop van het verblijf in het onderwijsinternaat, met aandacht voor de weekend- en vakantieregeling buiten het onderwijsinternaat;
- de afspraken in geval van een eventuele evolutie in zorgvraag;
- de evaluatiemomenten.

Het ondersteuningsplan omvat minimaal de volgende elementen:

- de geboden ondersteuning op maat van de jongere, zijn context of zijn gezin en het onderwijsinternaat vanuit een of meer jeugdhulpaanbieders door de inzet van personeel en middelen;
- de samenwerkingsafspraken op gezins- en sociaal netwerkniveau;
- de afspraken over de regie van het ondersteuningsplan;
- de afspraken over de uitstroom;
- de afspraken over evaluatie en contactmomenten.

Het afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt (digitaal) ondertekend door de jongere, de ouders, het onderwijsinternaat en de betrokken jeugdhulpaanbieders.

2.3.2 Samenwerking

Het onderwijsinternaat is de leefwereld van het kind of de jongere die er verblijft. Het is dan ook in het belang van het kind of de jongere dat het onderwijsinternaat goed communiceert en overlegt met de consulent, de jeugdrechter en de ouders. Dat impliceert dat ook incidenten, genomen tuchtmaatregelen en zorgen gemeld worden aan de consulent, de jeugdrechter en de ouders en dat er altijd in onderling overleg bekeken wordt wat het kind of de jongere nodig heeft. Het gezamenlijk doel is echter om ervoor te zorgen dat het kind of de jongeren veilig, geliefd en omringd kan opgroeien, maar let op de jeugdrechter heeft uiteindelijk wel de eindbeslissing.

2.3.3 Duur van het verblijf op onderwijsinternaat

Gerechtelijke hulpverlening is jeugdhulpverlening die door een jeugdrechter wordt opgelegd. Het is dus de jeugdrechter die bepaalt welke hulpverlening aangewezen is en hoelang die zal duren. Hij wordt daarin bijgestaan door de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp (SDJ). De consulent evalueert om de zes maanden het verloop van de maatregel en zal daarover rapporteren aan de jeugdrechter. Jaarlijks wordt er een zitting georganiseerd waarbij de jeugdrechter een uitspraak doet over de ondertoezichtstelling en de lopende maatregel.

2.3.4 Financiële regeling

Het is aan de jeugdrechtbank om te bepalen wie instaat voor de kosten van het verblijf van de geplaatste jongere op onderwijsinternaat. Indien de jeugdrechtbank beslist dat het om een plaatsing zonder kosten voor de subsidiërende overheid gaat, dienen de ouders het onderwijsinternaat te betalen en blijven zij het Groeipakket ontvangen.

Indien er sprake is van een effectieve plaatsingsmaatregel, dan is er wel een impact op de kinderbijslag. Deze afspraken zijn dan van toepassing: Onderwijsinternaten die een jongere opvangen die geplaatst wordt door de jeugdrechter, kunnen een verblijfssubsidie per aanwezigheidsdag ontvangen:

- Voor een jongere jonger dan 12 jaar: max. 17,11 euro.
- Voor een jongere ouder dan 12 jaar: max. 18,61 euro.

Bovenstaande zijn maximumbedragen (van toepassing vanaf 01/02/2025). Concreet betekent het dat een onderwijsinternaat dat zijn reguliere dagprijs op 11 euro heeft vastgesteld, in principe ook maar op een dagsubsidie van dat bedrag aanspraak kan maken. Wel kunnen nog andere kosten in rekening worden gebracht die noodzakelijk voor die minderjarigen moeten worden gemaakt: schoolboeken, kledij, schooluitstappen, verzorgingsproducten, ... De subsidie kan pas worden toegekend nadat er verantwoordingsstukken zijn voorgelegd. In eerste instantie wordt van de ouders verwacht dat ze de factuur betalen. Ten tweede kunnen die kinderen en jongeren boven op de verblijfssubsidie, een subsidie voor zakgeld krijgen. Dat zakgeld is leeftijdsgebonden. Ook voor die subsidie moeten verantwoordingsstukken worden ingediend.

Als tot een verblijf in een schoolonderwijsinternaat met kosten ten laste van Opgroeien wordt beslist, gaat 2/3de van het Groeipakket naar het Fonds Jongerenwelzijn. Dit betekent dat vanaf de start van de maatregel 2/3de van het Groeipakket wordt ingehouden bij de "bijslagtrekkende/begunstigde(n) vóór plaatsing". De melding hiervan aan de uitbetalingsactor gebeurt door het Team Plaatsingen Groeipakket van de afdeling Strategie en Ondersteunende diensten. Ook de einddatum wordt via deze weg doorgegeven van zodra die bekend is. 1/3 van de kinderbijslag wordt wel gewoon verder uitbetaald aan de bijslagtrekkende voor plaatsing behalve wanneer de jeugdrechter op advies van de consulent daar anders over beslist. De opties die ze dan hebben zijn:

- Specifieke begunstigde (bv. enkel aan de vader, aan een tante waarbij de minderjarige in het weekend verblijft, ...).
- Er kan ook beslist worden het 1/3 te verdelen over beide ouders, dus elk 1/6.
- Op een geblokkeerde spaarrekening voor de minderjarige.

Tip: Wanneer het kind of de jongere tijdens de schoolvakanties thuis verblijft, is het mogelijk om het Groeipakket voor die periode aan de ouders toe te kennen. Het is belangrijk dat de plaatsing dan wordt stopgezet op 30/06 en terug laat starten op 31/08.

3 VEEL GESTELDE VRAGEN

Hieronder vind je een antwoord op veel gestelde vragen.

3.1 Kan een jeugdrechter een onderwijsinternaat verplichten tot opname?

Een onderwijsinternaat voert een kwaliteitsvol inschrijvingsbeleid, rekening houdend met de context van het onderwijsinternaat en waar nodig en haalbaar, eventueel met redelijke aanpassingen. Een jeugdrechter kan een gewoon onderwijsinternaat nooit verplichten tot opname. Als de beheerder oordeelt dat de plaatsing de belangen schaadt van de al aanwezige internen (bv. overschrijding van de draagkracht), dan kan dat altijd geweigerd worden. In de praktijk moet men op constructieve wijze meedenken aan oplossingen binnen het jeugdhulplandschap. De afweging is niet altijd gemakkelijk te maken en de druk op het geheel van onderwijsinternaten in Vlaanderen stijgt merkbaar. Wanneer wordt overgegaan tot inschrijving, gelden de afspraken voor het opstellen van een afsprakenkader en ondersteuningsplan.

3.2 Is het onderwijsinternaat verantwoordelijk voor het kind/de jongere in de weekends en vakantieperiodes?

Indien de jongere niet wordt toevertrouwd aan het onderwijsinternaat gedurende de weekends/vakantie, dan is het onderwijsinternaat op die momenten niet verantwoordelijk. De verantwoordelijkheid ligt op dan bij de persoon waaraan de jongere wordt toevertrouwd: ouders, grootouders, crisisopvang ... Dat geldt zowel bij opvolging door een OCJ als door een SDJ.

3.3 Wat met de (definitieve/tijdelijke) uitsluiting van geplaatste jongeren?

Een onderwijsinternaat die een intern aanvaardt die onder toezicht staat van de jeugdrechtbank, kan nog altijd die intern tijdelijk of definitief uitsluiten, tenzij met de rechtbank een andere manier is afgesproken om orde en tuchtmaatregelen op te leggen. Het reglement is nog altijd van toepassing, ongeacht de plaatsing. De rechtbank kan een onderwijsinternaat evenwel niet dwingen om een definitief uitgesloten jongere terug te nemen. Indien de intern zelfs de zwaarste sanctie op die wijze zou ontlopen, heeft het onderwijsinternaat helemaal geen afdwingbare sancties om orde en tucht te bewaren. Overleg tussen de betrokken actoren is cruciaal. Het onderwijsinternaat moet tijdig signaleren dat het moeilijk loopt, zodat de consulent samen met de betrokkenen de nodige stappen kan zetten bv. door gesprek te voeren met de minderjarige en de ouders, of op zoek te gaan naar een crisisplaats indien de jongere niet naar huis kan. Door tijdig te signaleren kunnen we proberen een uitsluiting te vermijden of er tijdig op te anticiperen. Uiteraard moeten alle partijen streven naar een oplossing waarbij een jongere niet opeens op straat staat. In dialoog gaan is een blijvend streven en dat altijd met het belang van de minderjarige voor ogen. Plaatsing verhindert niet dat het ouderlijk gezag wordt uitgeoefend. Indien er geen ouders meer betrokken zijn, zal de rechtbank een voogd aanstellen die het gezag uitoefent.

3.4 Wat met uitgaanspermities voor een geplaatste jongere?

Goede afspraken met de jeugdrechtsbank zijn essentieel. Doorgaans zal de jeugdrechtsbank in de maatregel of het vonnis dat de plaatsing beveelt, bepalen wat de intern mag en niet mag. Dat moet altijd geval per geval gevraagd worden aan de jeugdrechter/consulent en besproken worden met de ouders. Afhankelijk van de situatie moeten het onderwijsinternaat en meer specifiek de beheerders en begeleiders ook een inschatting maken wat in het belang van de jongere is en wat niet. Niet elk aspect van het dagelijks leven kan geregeld worden in een geschreven maatregel van de jeugdrechtsbank. Het kan ook voorvallen dat de jongere meerderjarig wordt tijdens het schooljaar. In principe tekent vanaf dan de meerderjarige intern zelf zijn uitgaanspermities. Dat kan problematisch zijn en dus anticipeert men best ruim voor de 18^e verjaardag welke afspraken men daarover zal maken.

Wanneer er geen jeugdrechter betrokken is, maar wel een consulent van het OCJ dienen hierover afspraken gemaakt te worden in overleg met de ouders en betrokken consulent.

3.5 Wat met jongeren die niet worden afgehaald of die onverwachts niet naar huis kunnen?

Doorgaans is bij een dergelijke situatie niemand van ouders of voogd bereikbaar, anders kan met hen meteen naar een oplossing worden gezocht. Wettelijk is er niets voorzien. Een intern onbegeleid laten vertrekken, kan enkel indien het een meerderjarige betreft, en dan nog moet het onderwijsinternaat een correcte inschatting maken. Een minderjarige blijft onder de toezichtsplicht vallen van het onderwijsinternaat totdat die kan worden overgenomen. In dergelijke situaties is het nodig om oplossingsgericht te denken. De politie kan worden ingeschakeld, maar heeft niet de plicht om in te staan voor toezicht, opvang of transport van de intern. Een goede samenwerking met jeugdhulppartners kan maken dat er voor dergelijke situaties constructieve oplossingen kunnen gezocht worden en er een goed netwerk kan zijn rond de jongere. Goede afspraken hierrond zijn onderdeel van het afsprakenkader.

3.6 Wat houdt de aanvraag van een VIST-SA in en wie kan dat aanvragen?

Specifieke acties worden via een VIST-SA of A-doc aangevraagd bij de toegangspoort. Het aanbod van specifieke acties is gevat onder één typemodule: 'specifieke acties'. De aanvraag moet duidelijk motiveren hoe de specifieke actie de draagkracht van de minderjarige en zijn ouders verhoogt en waarom een financiële tegemoetkoming noodzakelijk is.

Elke contactpersoon-aanmelder kan een VIST-SA aanvragen voor een jongere die hij opvolgt. Dus we spreken hier over zowel hulpverleners als consulenten.

De aanvraag van een specifieke actie moet gepaard gaan met een ondersteuningsplan. Dit wordt geïntegreerd in de aanvraag en bevat volgende informatie:

- Een omschrijving van de mogelijkheden van de betrokken jeugdhulpaanbieders en van het cliëntsysteem waaruit blijkt dat specifieke actie noodzakelijk is omdat andere bronnen niet de nodige steun kunnen bieden (vraagverheldering).

- Een omschrijving van de mogelijkheden van de dienstverleners die door de middelen 'specifieke acties' zouden worden ingezet en hoe de inzet ervan een bijdrage zal leveren aan de versterking van de draagkracht van het cliëntsysteem zodat meer ingrijpende hulpverlening vermeden wordt.
- Een begroting van de kosten van de specifieke acties. In INSISTO in te vullen in het vak 'opmerkingen' bij het voorstel van indicatiestelling. Ook achter de typemodule 'specifieke acties' moet de consulent(e) het cashbedrag toevoegen. De begroting geeft aan voor welke periode men de specifieke actie wil inzetten. Tevens kan men hier aanduiden welke dienstverlener in zal staan voor de uitvoering van de specifieke actie.
- Een verduidelijking waarom gekozen wordt voor deze vorm van dienstverlening en op welke wijze de aanvrager zal instaan voor de opvolging en evaluatie
- Een werkplan met de engagementen van de betrokken partijen.

Om te kunnen inschatten of een financiering via specifieke actie is aangewezen, is een toelichting noodzakelijk bij de financiële situatie van de aanvrager. Dit wordt gestaafd met voorbeelden, zoals ontvangen uitkeringen, schuldbemiddeling, slechte huisvesting, werkloosheid, Tevens wordt hier aangegeven of er andere financiële tussenkomsten mogelijk zijn waar de aanvrager recht op heeft en die een gelijkaardig effect hebben op de kostenraming. Ook andere tussenkomsten kunnen de tussenkomst via specifieke actie beperken, cf. tussenkomst van mutualiteiten, OCMW, sociaal tarief, etc.

Het team Indicatiestelling behandelt de aanvraag SA. Indien zij akkoord gaan met de aanvraag, indiceren ze de bijhorende typemodule met geldigheidstermijn waarvoor de middelen kunnen ingezet worden. Het team IST bepaalt eveneens het maximumbudget dat kan ingezet worden (voor een jongere jonger dan 12 jaar max. 17,11 euro en voor een jongere ouder dan 12 jaar max. 18,61 euro). Team Jeugdhulpregie gaat na of de specifieke acties gerealiseerd kunnen worden, m.a.w. of er nog voldoende budget beschikbaar is. Als de specifieke actie gerealiseerd kan worden, maakt de dossierbeheerder jeugdhulpregie een jeugdhulpverleningsbeslissing op. In die jeugdhulpverleningsbeslissing wordt de soort dienstverlening vermeld en het budget dat hiervoor toegekend is, alsook de begunstigde(n), de periode waarin de middelen ingezet kunnen worden en de vergoedbare kosten. Het team jeugdhulpregie brengt ook de betrokken dienstverlener op de hoogte van de jeugdhulpbeslissing.